

І. А. Прохорова

Миколаївський глиноземний завод

МИКОЛАЇВСЬКИЙ ГЛИНОЗЕМНИЙ ЗАВОД – провідне підприємство алюмінієвої промисловості України й одне з найбільших в Європі у галузі кольорової металургії. Розташ. на сх. березі Дніпро-Бузького лиману і спеціалізується на виробництві металург. глинозему (оксиду алюмінію) – сировини для виготовлення алюмінію. Після укладання 1969 договору з Гвінеєю про закупівлю 2 млн тонн бокситів щорічно упродовж 30-ти р. 1972 прийнято рішення про будівництво глинозем. заводу в Миколаєві – єдиного у СРСР підприємства, орієнтов. на переробку високоякіс. бокситів. Буд-во розпочато 1974 за тех. сприяння фірм «Алюмініум-Пешине» (Франція), «Лургі» (Німеччина) та низки ін. зх. компаній, з використанням технології виробництва глинозему способом Байєра. Завдяки спорудженню М. г. з. у грудні 1979 завершено будівництво першого пуск. комплексу водопроводу Дніпро–Миколаїв, а миколаївці 1980 отримали чисту питну воду (обсягом 25 млн м³), дефіцит якої був однією з осн. проблем регіону. Введення заводу в експлуатацію здійснено 1980–82 чотирма пуск. комплексами потуж. по 250 тис. т глинозему на рік кожен. Перший товар. глинозем отримано 28 липня 1980. Технологія заводу заснована на переробці імпорт. (Гвінея, Австралія, Бразилія, Гайана, Ямайка) бокситів, які поставляють через спеціалізов. Дніпро-Бузький морський торговельний порт (потуж. 3,4 млн т щороку). 1983 до структури заводу входили: цех підготовки шихти, глинозем., автотранспорт., залізнич., ливарно-мех., електроремонт., ремонтно-буд. цехи, цехи централізов. ремонтів, вантажно-розвантажув. робіт, мереж та підстанцій, теплоелектроцентрально, центр. завод. лаб., відділ тех. контролю тощо. Того ж року вироблено 961 400 т глинозему, зокрема кальцинов. – 921 609 т, товар. гідрату – 39 791 т. У 1990 підприємство переробило 2 564 807 т бокситів 4-х типів, зокрема: гвіней. – 2 011 239 т (78,4 %), ямай. – 497 739 т (19,4 %), австралій. – 53 873 т (2,1 %), камсар. (Гвінея) – 1956 т (0,1 %). Від 1997 – ВАТ, від 2007 – ТОВ «М. г. з.». Від 2000 – у приват. власності об'єднаної компанії «Рос. алюміній», від 2017 – швейцар. компанії «Glencore». У 2000-х рр. на підприємстві проведено роботи з модернізації діючих та введення в дію нових вироб. потужностей (інвестиції склали 2,8 млрд грн): побудовано 33 нових вироб. об'єкта, введено в експлуатацію тракт подачі бокситу, млин, модернізовано насосне госп-во глинозем. виробництва, завершено будівництво 5-ї черги декомпозиції, вузла класифікації та агломерації пульпи декомпозиції тощо. У березні 2017 М. г. з. вийшов на вироб. потуж. 1,7 млн т глинозему на рік. Частка

підприємства від заг. обсягу реалізації пром. продукції Миколаївщини становить 15 %. Осн. споживач глинозему – алюм. заводи країн СНД. Крім того, підприємствам України відвантажує до 20 тис. т готової продукції щороку. Оскільки боксити містять у своєму складі рідкоземел. і рідкорозсіювал. елементи, фахівці заводу освоїли технології отримання метал. галію – найціннішого металу, що застосовує в енергетиці та електрон. техніці. Обсяг виробництва галію – понад 12 т щороку (бл. 10 % від заг.-світ. випуску цього металу). М. г. з. бере участь у соц. програмах міста й області (2004 створ. благодій. фонд заводу «Центр соц. програм»), спрямов. на покращення інфраструктури насел. пунктів і модернізацію соц. об'єктів. За останні 5 р. як соц. допомогу в регіон інвестовано бл. 40 млн грн. Завдяки підтримці М. г. з. в області побудовано дит., спорт. та скейт-майданчики, парки, планетарій, сучасні вольєри в зоопарку, функціонують столярні майстерні в школах міст та сіл, відремонтовано клуби й дитсадки в сільс. місцевості, оснащено сучас. технікою і обладнанням б-ки тощо. У рамках програми «Відродження шедеврів» відреставровано 20 полотен відомих майстрів живопису в Микол. ХМ. Кількість працівників (2018) – понад 4 тис. осіб. Перший дир. – Є. Беспалов (1973–83), тривалий час підприємство очолювали В. Мешин (1985–99), Ю. Овчинников (2001–06, 2009–13), від 2013 ген. дир. – Д. Мирний.

Фотоілюстрації

Державний архів

Держ. арх. Микол. обл. Ф. Р-5884, оп. 1, спр. 4, арк. 18; спр. 44, арк. 86; спр. 228-а, арк. 1, 4, 14; спр. 440, арк. 5.

Рекомендована література

1. Тонковид В. НГЗ: год завершился рекордом: [работники НГЗ выпустили с начала года 1,6 млн тонн глинозема] // Веч. Николаев. 2011, 27 дек.

Бібліографічний опис:

Миколаївський глиноземний завод / І. А. Прохорова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН

України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-65278>. – Останнє поновлення : 1 січ. 2023.

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).